

Verslag online bijeenkomsten ‘de omgevingsdienst van de toekomst’

Wanneer	25 en 26 maart 2024 van 18.45 tot 19.45 uur
Doelgroep	Raadsleden van de 26 Utrechtse gemeenten, leden van provinciale staten van Utrecht, bestuurders van de colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten
Aanwezig	55 raads- en statenleden, bestuurders, regievoerders, vertegenwoordiging ODRU en RUD Utrecht
Vervolg	Nieuwe bijeenkomsten op 17 en 18 juni, verslag wordt verspreid aan deelnemers en geïnteresseerde genodigden. Er is een exclusieve pagina op de website van de ODRU met informatie over de fusie voor alle betrokkenen bij opdrachtgevers van de RUD Utrecht en de ODRU.
Bijlagen	Presentatie (separaat bestand), rollen en taken (uit routekaart)

Introductie

Programmamanager Eva Hillen geeft het doel van de avond weer: kick off van het programma naar één omgevingsdienst van de toekomst voor Utrecht. Daarnaast input en aandachtspunten ophalen en vragen beantwoorden van op de eerste plaats raadsleden, statenleden en bestuurders.

Welkom

Welkom door voorzitters van de algemeen besturen Gerrit Spelt (RUD, 25 maart) en Sjors Fröhlich (ODRU, 26 maart):

Beide voorzitters benadrukken dat bij het samengaan van de RUD en de ODRU kwaliteit voorop staat. Inwoners en ondernemers verwachten steeds meer van de overheid op het gebied van een veilige, gezonde leefomgeving en bijvoorbeeld energie en klimaat. De nieuwe omgevingsdienst kan hier een betere rol in spelen: de taken worden nu letterlijk verspreid uitgevoerd en dat komt de kwaliteit niet ten goede. Beiden noemen ook het feit dat het initiatief voor de fusie van de werkvloer komt als een positieve factor. Medewerkers hebben elkaar weten te vinden op zeker 20 onderwerpen waar de samenwerking resultaat oplevert.

Presentatie

Na het welkom vatte Eva Hillen de achtergronden en het proces van het fusietraject samen. De belangrijkste punten:

- De nieuwe omgevingsdienst wordt vanuit een blanco situatie gebouwd: dit betekent dat er breder wordt gekeken dan de huidige twee omgevingsdiensten; er wordt gezocht naar de beste inrichting / processen / keuzes / werkwijzen voor een nieuwe grotere OD voor heel Utrecht
- Het fusietraject verloopt zorgvuldig, open en transparant;
- De voordelen van de nieuwe omgevingsdienst zijn:
 - o Gelijk speelveld voor inwoners en bedrijven
 - o Hogere kwaliteit en betere dienstverlening
 - o Vermindering van de kwetsbaarheid
 - o Verbeteren effectiviteit
 - o Gelijk werkgebied als VRU en GGD (dus makkelijker samenwerken)

Gesprekken in break out rooms

De deelnemers gingen vervolgens uiteen in 3 (25 maart) en 4 (26 maart) groepen om in kleinere kring in gesprek te gaan over de volgende vragen:

1. Welke ambities op het gebied van milieu, natuur en leefomgeving zou de toekomstige omgevingsdienst waar moeten maken?
2. Wat is er nodig om te beoordelen of de omgevingsdienst van de toekomst het goede doet?
3. Zijn er nog aandachtspunten of vragen om mee te geven?

Hieronder zijn per vraag de reacties van alle deelnemers samengevat. Reacties die veel op elkaar lijken zijn samengevoegd, herhalingen zijn achterwege gelaten. Voor de leesbaarheid zijn de reacties in categorieën onderverdeeld. Dit verslag is gebaseerd op notulen van het plenaire gedeelte van de bijeenkomsten en aantekeningen van de gespreksleiders.

Welke ambities op het gebied van milieu, natuur en leefomgeving zou de toekomstige omgevingsdienst waar moeten maken?

Bedrijfsvoering

- De nieuwe omgevingsdienst heeft processen en informatievoorziening goed op orde en deze zijn volkomen duidelijk voor bedrijven en inwoners;
- Kosten en risico's worden beter inzichtelijk gemaakt;
- Een menukaart voor gemeenten, zodat zij kunnen kiezen waar ze op in willen zetten (voor de ene taak is een rapportcijfer 4 voldoende, bij de andere is een 8 belangrijk);
- Een grotere organisatie en een aantrekkelijker werkomgeving voor specialisten;
- Met technologie risico's in kaart brengen (risicogericht toezicht) verder ontwikkelen;
- Continuïteit en bedrijfszekerheid zijn belangrijke kenmerken van de omgevingsdienst Utrecht.

Rol en taken

- Meedenken in kansen aan de voorkant – niet alleen inzetten op toezicht en handhaving, expertise breder inzetten;
- Betere ondersteuning van gemeenten op het gebied van duurzaamheid en circulariteit;
- Stimuleren en faciliteren krijgen een grotere rol naast actieve inzet van vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- De nieuwe omgevingsdienst zal een rol van betekenis moeten kunnen spelen op de nieuwe inhoudelijke vraagstukken/disciplines;
- De omgevingsdienst krijgt steeds meer een adviserende rol aan de voorkant;
- De nieuwe omgevingsdienst zal de gemeenten en de provincie goed integraal moeten kunnen adviseren en daarbij kunnen optreden als sparringpartner. Het gaat daarbij om een zorgvuldige afweging van waarden;
- Het werk van de nieuwe omgevingsdienst moet gericht zijn op ondernemers, omwonenden/burgers, maar ook zeker op natuur, leefomgeving en milieu;
- De nieuwe omgevingsdienst doet zichtbaarder en met meer impact aan toezicht en handhaving;
- De nieuwe omgevingsdienst focust op basistaken;
- De nieuwe omgevingsdienst lost vraagstukken op vanuit een breed perspectief. Bijvoorbeeld: bij het hervormen van de landbouw spelen er meer factoren dan alleen stikstof;
- De nieuwe omgevingsdienst vraagt proactief aandacht voor kwetsbare waarden;

- De nieuwe omgevingsdienst gaat voor een robuuste, kwalitatieve dienst waarbij vergunningverlening, toezicht en handhaving centraal staan. Deze kern moeten we beschermen, ook bij bezuinigingen;
- De nieuwe omgevingsdienst adviseert proactief over nieuwe ontwikkelingen;
- Er is uitwisseling van kennis door-, met,- en via de nieuwe omgevingsdienst. Kennis van de ene deelnemer wordt via de nieuwe omgevingsdienst gedeeld met alle deelnemers;
- Signalen die uit de ene gemeente komen, worden door de omgevingsdienst gedeeld met de andere deelnemers.

Relatie met gemeenten / provincie

- Bij de nieuwe omgevingsdienst hebben de deelnemers meer invloed aan de voorkant, bijvoorbeeld op het jaarprogramma;
- Gemeenten en provincie krijgen een belangrijke rol als opdrachtgevers in het bepalen van de doelen voor nieuwe omgevingsdienst;
- Er is bij de nieuwe omgevingsdienst en de opdrachtgevers meer (gezamenlijke) aandacht voor milieu en leefomgeving;
- Utrecht is een drukke en volle provincie. De kwetsbare waarden vragen daar meer zorg en aandacht. De nieuwe omgevingsdienst is proactief en zoekt de samenwerking met de gemeenten (zeker bij natuuropgaven);
- De nieuwe omgevingsdienst komt langs bij de gemeenteraden en provinciale staten;
- Of het nu gaat om natuurbescherming, geluid of stedelijke omgeving; de nieuwe omgevingsdienst laat zien dat het een bijdrage levert aan gemeentelijke plannen (zorg dus ook voor zichtbaarheid in de raads- en statenvoorstellen);
- In de omgevingsdienst Utrecht versterken ook de deelnemers elkaar.

Wat is er nodig om te beoordelen of de omgevingsdienst van de toekomst het goede doet?

Rapporteren en meten

- Ontwikkel indicatoren om het effect van het werk te beoordelen;
- Deelnemers zouden idealiter zoveel mogelijk dezelfde producten en diensten moeten afnemen om het rapporteren makkelijker te maken;
- Colleges laten zien hoe de adviezen van de omgevingsdienst Utrecht zijn meegewogen bij besluiten;
- Er is een koppeling van productiecijfers, financiële gegevens en het effect in de praktijk;
- Begin nu met meten, bijvoorbeeld van de beleving van dienstverlening bij bedrijven en inwoners, dan kunnen we het effect van de fusie meten;
- Bespreek de jaarplannen in de raden en provinciale staten. Die kunnen direct de basis vormen voor een rapportage;
- Stel meetbare doelen voor de nieuwe omgevingsdienst;
- De omgevingsdienst heeft een systeem waar raads- en statenleden makkelijk informatie uit op kunnen vragen;
- Rapportages moeten aansluiten bij de planning- en controlcyclus van de opdrachtgevers, opdrachtgevers stemmen hun systematiek (bijvoorbeeld de kritische prestatie-indicatoren) met elkaar af;
- Rapporteer gemeenteraden en provinciale staten op drie niveaus:
 1. Wat zijn de kwantiteiten (aantallen vergunningen, controles en handhavingsmomenten)?
 2. Wat is nu het merkbare effect in de leefomgeving, het milieu of de natuur? Hiervoor moeten afspraken worden gemaakt over gezamenlijke prioriteiten en moet een passende verantwoordingsvorm worden gevonden.

3. Hoe wordt de dienstverlening aan gemeenten en provincie (maar ook bedrijven en omwonenden) geëvalueerd (waardering)?
- Aan het einde van het jaar is er reflectie op de resultaten en de impact;
 - Gemeenten zijn open over de toezichtsresultaten.

Invloed

- Laat het uitvoeringsplan door de gemeenteraad / provinciale staten vaststellen;
- Raads- en statenleden hebben een afvaardiging in het algemeen bestuur van de nieuwe omgevingsdienst.

Contact

- Er wordt gezamenlijk gewerkt met raadsrapporteurs (raadsleden die één of meer gemeenschappelijke regelingen volgen en vervolgens de raad op de hoogte brengen en eventueel adviseren over het formuleren van zienswijzen) om de verbinding tussen de omgevingsdienst en de gemeenteraden en provinciale staten te verstevigen;
- Tijdens raads- en statenmarkten kan op een meer informele manier kennis worden gemaakt met het werk van de nieuwe omgevingsdienst en de bijbehorende vraagstukken;
- Er is vaker (persoonlijk) contact tussen de omgevingsdienst Utrecht en gemeenteraden / provinciale staten;
- Raads- en statenleden hebben toegang tot ambtenaren van de nieuwe omgevingsdienst.

Zijn er nog aandachtspunten of vragen om mee te geven?

- Hoe kunnen we weten of de beloftes (efficiënter, betere kwaliteit, robuust) voor de nieuwe omgevingsdiensten worden waargemaakt?
- Raden en staten hebben behoefte aan inzicht in hoeverre de doelen bereikt worden;
- Raadsleden en statenleden willen meer weten over het werk van omgevingsdiensten en hebben behoefte aan inzicht in het verhaal achter de rapportages;
- Betrek raadsrapporteurs bij de voorbereiding van de volgende bijeenkomst;
- Luister goed naar de bijzondere ondernemingsraad (BOR);
- Voorkom onrust bij medewerkers, zodat ze aan de omgevingsdienst verbonden blijven;
- Hoe wordt de continuïteit en de bedrijfszekerheid gewaarborgd?
- Als opdrachtgevers een minimum takenpakket voor de nieuwe omgevingsdienst afspreken;
- Er is behoefte aan duidelijkheid in het onderscheid tussen basistaken en plustaken.

Tot slot

Heeft u aanvullingen of vragen naar aanleiding van dit verslag? Geef het door aan bestuurssecretariaat@odru.nl. U kunt hier ook terecht voor meer informatie over het fusietraject. Alle relevante documenten zijn te vinden op <https://www.odru.nl/odru-rud-routekaart/>. Deze pagina is alleen via de directe link te bereiken en bedoeld voor betrokkenen en geïnteresseerden bij de opdrachtgevers.

Bijlage: rollen / taken gemeenteraden en provinciale staten en secretarissen

Uit de routekaart

Colleges en raden/staten

De colleges en raden/staten worden door de stuurgroep intensief ondersteund en geïnformeerd over het fusieproces, ten aanzien van zowel de benodigde besluitvorming als in algemene zin. In het tijdspad van paragraaf 7.2 is het besluitvormingsproces binnen de gemeenten en de provincie uitgewerkt. Belangrijk is de benodigde besluitvorming aan het eind van fase 1 over de gemeenschappelijke regeling, de rudimentaire begroting en het richtingsplan. In de aanloop naar de besluitvorming organiseert de projectorganisatie momenten waarop het voor colleges en raden/staten mogelijk is de geagendeerde documenten vanuit hun perspectief toegelicht te krijgen, vragen te stellen en indien gewenst onderling (bestuurders en raads-/statenleden uit de hele provincie Utrecht) de dialoog te voeren.

Gemeentesecretarissen en provinciesecretaris

In het fusieproces legt de stuurgroep de verbinding met de secretarissen in de regio. De secretarissen zijn een belangrijke schakel om met name onderwerpen waar het college of de raad over moet besluiten tijdig op de agenda te krijgen. Daarnaast worden zij betrokken als de inzet van regievoerders en bijvoorbeeld financieel- en juridisch experts vanuit de organisatie van de deelnemers wordt gevraagd.

Gemeenteraden – gemeenschappelijke regeling

Aan de basis van de Omgevingsdienst Utrecht staat een gemeenschappelijke regeling. Aangezien we een ideale omgevingsdienst willen ontwerpen, stellen we voor om een nieuwe gemeenschappelijke regeling op te richten en niet één dienst te laten toetreden tot de regeling van de andere. Uitgangspunt is dat de nieuwe gemeenschappelijke regeling in alle rechten en verplichtingen van beide bestaande omgevingsdiensten treedt.

Het doel is om te komen tot een gemeenschappelijke regeling die ter besluitvorming kan worden voorgelegd aan de beide algemeen besturen. En daarna voor instemming gaat naar de colleges en raden/staten.

In september 2024 besluiten de algemeen besturen over het richtingsplan, één nieuwe gemeenschappelijke regeling en de rudimentaire begroting. Ook besluiten zij over het verlenen van de opdracht voor de start van fase 2 'inrichten' aan de hand van een routekaart voor fase 2. De algemeen besturen van de ODRU en RUD Utrecht vragen vervolgens aan alle colleges instemming op de gemeenschappelijke regeling. De colleges leggen op hun beurt de gemeenschappelijke regeling voor zienswijze voor aan de raden/staten.